

LECZENIE RZĘSISTNICY U BUHAJÓW METODĄ WŁASNA

Alfred Senze, Zbigniew Samborski, Bolesław Borkowski

Z Kliniki Położniczej Wydziału Weterynaryjnego WSR we Wrocławiu
Kierownik: Prof. dr A. Senze¹

Niniejsze doniesienie jest zestawieniem wyników otrzymanych przy leczeniu rzęsistnicy u buhajów w latach 1954—56. Autorzy porównując stare i nowoczesne zabiegi u buhajów zarażonych rzęsistkiem (płukanie, płukanie pod ciśnieniem i użycie maści), dochodzą do wniosku, że każda z dotychczasowych metod może dać pewne wyniki, przy stworzeniu odpowiednich warunków w czasie zabiegu.

Zachętą do niniejszych doświadczeń były ciężkie nieuleczalne zmiany na prąciu, które wystąpiły u jednego buhaja leczonego metodą Hessa, oraz wyleczenie własną metodą jednego buhaja leczonego z ujemnym skutkiem metodą Hessa. Doświadczenia terenowe podbudowano badaniami laboratoryjnymi przeprowadzonymi przez jednego z autorów (A. Senze), w których prześledzono działanie *in vitro* niektórych środków bakteriobójczych i pasożytoobójczych. Częściowo skontrolowano środki, które były już przedmiotem badań innych autorów, jak 1% roztwór Lugola, entozomu kreoliny, 0,025% roztwór Kaporytu, 0,2—0,3% roztwór trypaflawiny lub chloraminy, częściowo zaś środki dotychczas niebadane, jak merkurochrom, woda utleniona, frakcja chloromycetynowa.

Badania Vandeplassche'a, który używał do zmywania i wcierania w prącie 0,1% roztworu trypaflawiny, czy 0,5% chloraminy, jak i Schneidera, stosującego na prącie 0,2—0,3% roztwór chloraminy i 0,3% trypaflawiny, czy Diernhofera dodającego chloraminę do roztworu Lugola wykazały, że nie w każdym przypadku uzyskuje się dodatni wynik. Te same zastrzeżenia mają praktycy do innych metod uwzględniających miejscowe, ogólne lub kombinowane leczenie (Abelein, Benesch, Götze, Holz i inni), co tylko dowodzi, że nie ma żadnej metody idealnej i że droga do dalszych dociekań w tym kierunku jest ciągle jeszcze otwarta.

Metodę Götzego (jod podany dożylnie) stosowali autorzy bez powodzenia u 5 buhajów. Ujemny wynik uzyskali również przy stosowaniu leczenia kombinowanego (jod dożylnie, trypaflawina miejscowo), oraz w jednym przypadku leczenia miejscowego (0,5% maść trypaflawinowa). Również stosowana w 4 przypadkach maść merkurochromowa dała niepomyślny wynik leczenia. Dodatek hyaluronidazy do maści lub do roztworu, nie wpływał w sposób widoczny na poprawę wyników leczenia.

W celu wyeliminowania niebezpieczeństwa powikłań groźących przy stosowaniu metody Hessa (opartej na spryskiwaniu prącia roztworem 0,45% wody utlenionej pod ciśnieniem 4,5 atm. — metoda ta została po raz pierwszy zastosowana przez Abeleina, który użył 5% z roztworu H₂O₂ z dodatkiem 1% siarczanu cynku) autorzy zastosowali własną metodę modyfikując Abeleina-Vandeplassche'a. Przy opnacowaniu

¹ Praca w oryginale ukaże się w zeszytach Naukowych WSR we Wrocławiu, Weterynaria nr IV.

tej metody autorzy wzięli pod uwagę charakterystyczną budowę nabłonka prącia — a mianowicie obecność licznych mieszkowatych zagłębień u podstawy prącia i żołądki, utrudniających zdaniem autorów wnikanie środków rzęsistkobójczych do miejsc usadowienia rzęsistka. Stworzenie odpowiednich warunków do wnikania w głąb zagłębień przez środki pasożytołeczne, można zdaniem autorów uzyskać przez mechaniczne oczyszczenie powierzchni prącia w połączeniu z zastosowaniem eteru. Wykonanie zabiegu przedstawiało się następująco:

Stojącemu lub leżącemu buhajowi po wypuszczeniu prącia (niskie znieczulenie nadosłonkowe, metoda Larsona lub Hoppego), obmywa się je ciepłą wodą i po osuszeniu wciera się w śluzówkę prącia kilka razy eter. Ten wstępny zabieg oczyszcza śluzówkę z ciał tłuszczowych i śluzu ułatwiając lepsze działanie trypaflawinie.

Po przemyciu eterem zmywano błonę śluzową prącia i napletka ciepłym roztworem 1% trypaflawiny a następnie wcierano w te części 0,5% maść trypaflawinową. Cewkę moczową przepłukiwano 50 ml 0,8% roztworu trypaflawiny.

Autorzy są zdania, że działanie eteru nie ogranicza się do oczyszczania, ale również do zabijania rzęsistków, ponadto zaś rozpuszczając otoczki jest w stanie zniszczyć formy otorbione rzęsistka bydlęcogo.

Posługując się opisaną metodą uzyskano u 19 buhajów własności PGR pełne wyleczenie (na 20 leczonych), w tym u 14 po jednorazowym zabiegu, a u 5 po dwurazowym. Jednego buhaja wyłączono z doświadczeń ponieważ ustalono, że po pierwszym ujemnym kontrolnym wyniku, drugi dodatni związany był z przedwczesnym użyciem buhaja do krycia (reinfekcja).

Kontrolę wypłuczyn po leczeniu przeprowadzano trzykrotnie w 7-dniowych odstępach (PZHW Opole i PZHW Wrocław).

Dane z doświadczeń upoważniają autorów do wyciągnięcia następujących wniosków:

1. Z środków używanych przeciw rzęsistkowi bydlęcemu *in vitro*, trypaflawina, eter, chloramina wykazują silniejsze działanie aniżeli entozon, roztwór Lugola, merkurochrom, woda utleniona i frakcja chloromycetynowa.

2. Leczenie rzęsistnicy u buhajów powinno się opierać na tworzeniu takich warunków na śluzówce prącia i napletka, aby umożliwić szybkie i pełne działanie środka niszczącego pierwotniaki.

Warunki te można osiągnąć przez:

- a) dokładne umycie prącia i napletka ciepłą wodą,
- b) dokładne przemycie eterem i jego wtarcie w śluzówkę prącia i napletka,
- c) przemycie prącia i napletka 1% roztworem trypaflawiny oraz wtarcie 0,5% maści trypaflawinowej.

3. Metoda z zastosowaniem eteru i trypaflawiny jest łatwa w użyciu, nie daje żadnych komplikacji a procent ujemnych wyników jest nie większy niż przy użyciu metody Hessa, wymagającej kłopotliwych zabiegów i późniejszego leczenia zmian w napletku i prąciu.

TREATEMENT OF THE TRICHOMONIASIS. AUTHOR'S OWN METHOD

Conclusions

Data from tests authorize the authors to present the following conclusions:

1. From amongst the measures used against cattle trichomoniasis in vitro, trypaflavin, ether, chloramine show a stronger reaction than entosone, Lugol solution, mercurial chromium, peroxide, and chloromycetine fraction.

2. Treatment of trichomoniasis in bulls should consist of creating such conditions on the mucous membrane of the penis and foreskin, that rapid and full reaction of the substance destroying protozoa be rendered possible.

These conditions can be obtained by:

- a) accurate washing of the penis and foreskin with warm water,
- b) accurate washing with ether, and rubbing it in into the mucous membrane of the penis and foreskin,
- c) washing of the penis and foreskin with a 1% solution of trypaflavin, and rubbing in 0.5% trypaflavin salve.

3. This method of applying ether and trypaflavin is easy to use, does not give any complications, while the percentage of negative results is no higher than in using the Hess method requiring later treatment of changes in the penis and foreskin.